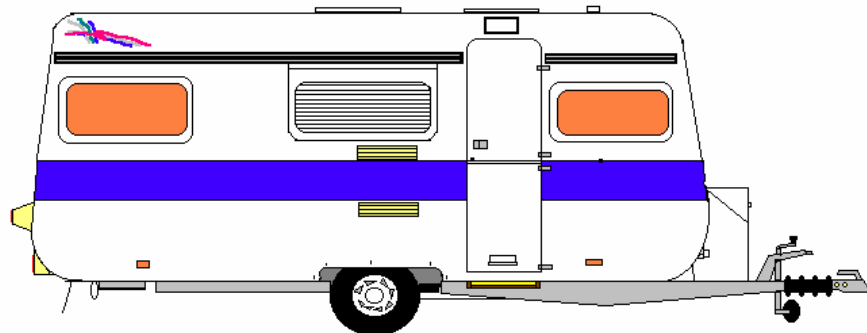


Objem zvoka

TIM za kohlearni implant

Center za sluh in govor Maribor, Vinarska 6, Maribor



Miha Falež

Vsebina

Polžev vsadek	2
»Knjiga mene briga«	3
Še stare metode dela?	4
Majhen otrok in družina	5
Integracija otrok s polževim vsadkom	7
Glasbene drobtinice 4	8
Utrinki, ki bodo ostali v spominu	10
Kako izboljšamo pozornost	11
Veronika - učenka s polžkovim vsadkom	12
Moja sošolka in prijateljica	14
Komunikacijski nesporazum	14
Novice	15
London	16

Uvodna beseda

Nova številka časopisa prihaja med vas z veliko zamudo. Le tej je botroval poskus priprave »pravega« tiska, ki doslej ni obrodil sadov.

Ob zaključku šolskega leta 2004/05 želimo vsem otrokom, učiteljem in staršem prijetne počitnice, z željo nadaljevanja dobrega sodelovanja v naslednjem šolskem letu!

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo.

Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov.

Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati.

Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo".

Polžev vsadek je sestavljen iz zunanjega in notranjega dela.



Med El: Procesor govora TEMPO+ in vsadek COMBI 40+

Zunanji deli polževega vsadka:

- mikrofonski sprejemnik: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom ali na oddajniku;

- procesor signalov: majhen računalnik velikosti žepnega radia, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; nameščen je v žepu ali za pasom, novejši pa so že zauheljni;

- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;

- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADEKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 - 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitev ni enkratno dejanje. Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno, oz. po potrebi.

Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega ali je gluha oseba že slišala, ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora.



Cochlear: Procesor govora ESPRIT 3G in vsadek NUCLEUS 24

Sama vstavitve polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

INFORMACIJE

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člane tima za kohlearni implant Centra za sluh in govor Maribor.

E-mail:

nada.hernja@guest.arnes.si
alenka.werdonig@guest.arnes.si
diana.ropert@guest.arnes.si
sergeja.groegll@guest.arnes.si
irena.furjanl@guest.arnes.si
milan.brumec@guest.arnes.si

Tel: 02/228 53 40
02/228 53 46 (amb.)
02/228 53 44 (šola)

Fax: 02/228 53 63

»KNJIGA MENE BRIGA«

Diana Ropert

Terapevti slušno-govorne vzgoje vedno znova poudarjamo pomen »branja« otroških knjig (slikanic) za otrokov jezikovni razvoj. Zakaj? Ker je učenje novih besed eden ključnih elementov razvoja jezika.

Učenje novih besed se začne v obdobju dojenčka, se intenzivno nadaljuje v zgodnjem otroštvu in traja vse življenje. Bogat besednjak igra pomembno vlogo pri učinkovitem sporazumevanju in s tem uspešnem vključevanju v širšo skupino, olajša učenje branja in šolsko učenje. Vse to pa vpliva na učni uspeh.

Kako otroci dosežejo razvoj besednjaka? Predšolski otroci se učijo pomena besed v neposredni komunikaciji ob igri in delu z odraslimi in otroki. Bolj prijetno in lepo jim je pri določenih aktivnostih. Bolj so aktivni, več in lažje se učijo. Vemo, da v vsakdanjiku uporabljamo omejen besednjak, ki ga otroci hitro osvojijo. Zato moramo poskrbeti, da z branjem otroku primernih knjig razširimo in obogatimo njegov besednjak. V knjigah so mnoge besede, ki jih otrok v vsakdanjem jeziku ne sliši pogosto. Raziskave kažejo, da otroške knjige vsebujejo 50 odstotkov več redkih besed kot vsakdanji pogovor in kot najbolj gledane televizijske oddaje. Z branjem knjig damo otroku priložnost spoznati besede, ki jih v vsakdanjem življenju nimajo priložnosti. Ta obogaten besednjak pa mu bo prav

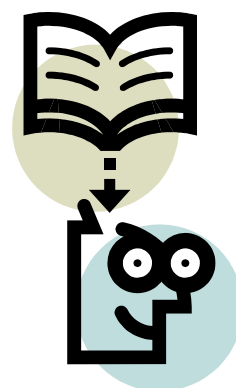
gotovo koristil kasneje v šoli, pri učenju branja pri učenju iz učbenikov....

Otroci se učijo z vzgledi. Če imajo ljudje v okolju interes do branja, bo to otroka vzpodbudilo k radovednosti. Otroci ki imajo interes do knjig in branja, niso problematični. Moramo se torej disciplinirati odrasli in si vzeti čas za branje takrat, ko malček pricaplja za nami s knjigo v rokah. So pa otroci, ki jih knjige manj zanimajo. Tiste pa moramo počasi navaditi na to, da jim bo »branje« (poslušanje in gledanje slikanic) postalo prijetno. V družini lahko branje postane ritual. V dnevu si izberite vam najprimernejši čas, ki ga boste posvetili otoku in knjigi. Poiščite prijeten, udoben in tih kotiček, kjer vas ne bodo motili zunanji vplivi (telefon, TV, radio...). Otrok si naj izbere knjigo. Prisluhnilo otroku in ta nam bo pokazal, kaj ga tisti trenutek najbolj zanima. Ali bi sedel v našem naročju in poslušal - takrat mu berite. Ali bi rad listal in se pogovarjal ob knjigi - takrat se pogovarjajte (odgovarjajte in sprašujte). Ali bi rad pripovedoval - takrat poslušajte. Raziskave so pokazale, da se otroci naučijo več, če odrasli zagotovijo njihovo dejavno udeležbo. Branje razširite s pogovorom o zgodbi, o slikah, ki spremljajo zgodbo. Otroku postavljajte vprašanja, ki se začnejo s kaj, kdaj, kje, zakaj ter kaj pa on misli in zakaj tako....

S tem obogatimo priložnost za

učenje novih besed in govorno izražanje. Za razvoj besednjaka pa je posebej pomembno ponavljanje (večkratno branje istih vsebin). Otroci se lahko naučijo nove besede že z enim samim branjem, vendar samo tako, da besedo prepoznajo in razumejo, ne zadostuje pa enkratno branje za to, da bi otrok to besedo uporabil v svojem govoru. Če določene besede otroci slišijo večkrat, če se o njih pogovarjajo ali jih uporabljajo v novih okoliščinah in novih besedilih, si jih zapomnijo bolje kot tisti otroci, ki zgodbo le poslušajo. Otroci si besede bolje zapomnijo takrat, ko jih med aktivnim poslušanjem sami izgovarjajo.

Na tržišču je poplava dobrih otroških knjig. Mislim, da je danes vsak malček obdan s številnimi slikanicami, ki jih dobi ob različnih priložnostih pa tudi knjižnice so dostopne vsakomur, ki to želi. Torej ni vzroka, da našim otrokom ne bi približali knjige in jim tako dali možnosti za dober besednjak, dober jezikovni razvoj in tako dobre temelje za učinkovito sporazumevanje in učenje.



»KNJIGA MENE BRIGA«

Diana Ropert

Terapevti slušno-govorne vzgoje vedno znova poudarjamo pomen »branja« otroških knjig (slikanic) za otrokov jezikovni razvoj. Zakaj? Ker je učenje novih besed eden ključnih elementov razvoja jezika.

Učenje novih besed se začne v obdobju dojenčka, se intenzivno nadaljuje v zgodnjem otroštvu in traja vse življenje. Bogat besednjak igra pomembno vlogo pri učinkovitem sporazumevanju in s tem uspešnem vključevanju v širšo skupino, olajša učenje branja in šolsko učenje. Vse to pa vpliva na učni uspeh.

Kako otroci dosežejo razvoj besednjaka? Predšolski otroci se učijo pomena besed v neposredni komunikaciji ob igri in delu z odraslimi in otroki. Bolj prijetno in lepo jim je pri določenih aktivnostih. Bolj so aktivni, več in lažje se učijo. Vemo, da v vsakdanjiku uporabljamo omejen besednjak, ki ga otroci hitro osvojijo. Zato moramo poskrbeti, da z branjem otroku primernih knjig razširimo in obogatimo njegov besednjak. V knjigah so mnoge besede, ki jih otrok v vsakdanjem jeziku ne sliši pogosto. Raziskave kažejo, da otroške knjige vsebujejo 50 odstotkov več redkih besed kot vsakdanji pogovor in kot najbolj gledane televizijske oddaje. Z branjem knjig damo otroku priložnost spoznati besede, ki jih v vsakdanjem življenju nimajo priložnosti. Ta obogaten besednjak pa mu bo prav

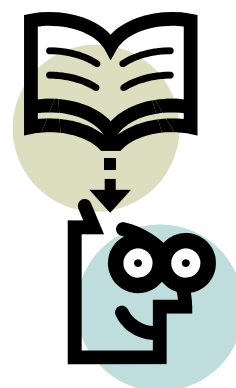
gotovo koristil kasneje v šoli, pri učenju branja pri učenju iz učbenikov....

Otroci se učijo z vzgledi. Če imajo ljudje v okolju interes do branja, bo to otroka vzpodbudilo k radovednosti. Otroci ki imajo interes do knjig in branja, niso problematični. Moramo se torej disciplinirati odrasli in si vzeti čas za branje takrat, ko malček pricaplja za nami s knjigo v rokah. So pa otroci, ki jih knjige manj zanimajo. Tiste pa moramo počasi navaditi na to, da jim bo »branje« (poslušanje in gledanje slikanic) postalo prijetno. V družini lahko branje postane ritual. V dnevu si izberite vam najprimernejši čas, ki ga boste posvetili otoku in knjigi. Poiščite prijeten, udoben in tih kotiček, kjer vas ne bodo motili zunanji vplivi (telefon, TV, radio...). Otrok si naj izbere knjigo. Prisluhnimo otroku in ta nam bo pokazal, kaj ga tisti trenutek najbolj zanima. Ali bi sedel v našem naročju in poslušal - takrat mu berite. Ali bi rad listal in se pogovarjal ob knjigi - takrat se pogovarjajte (odgovarjajte in sprašujte). Ali bi rad pripovedoval - takrat poslušajte. Raziskave so pokazale, da se otroci naučijo več, če odrasli zagotovijo njihovo dejavno udeležbo. Branje razširite s pogovorom o zgodbi, o slikah, ki spremljajo zgodbo. Otroku postavljajte vprašanja, ki se začnejo s kaj, kdaj, kje, zakaj ter kaj pa on misli in zakaj tako....

S tem obogatimo priložnost za

učenje novih besed in govorno izražanje. Za razvoj besednjaka pa je posebej pomembno ponavljanje (večkratno branje istih vsebin). Otroci se lahko naučijo nove besede že z enim samim branjem, vendar samo tako, da besedo prepoznajo in razumejo, ne zadostuje pa enkratno branje za to, da bi otrok to besedo uporabil v svojem govoru. Če določene besede otroci slišijo večkrat, če se o njih pogovarjajo ali jih uporabljajo v novih okoliščinah in novih besedilih, si jih zapomnijo bolje kot tisti otroci, ki zgodbo le poslušajo. Otroci si besede bolje zapomnijo takrat, ko jih med aktivnim poslušanjem sami izgovarjajo.

Na tržišču je poplava dobrih otroških knjig. Mislim, da je danes vsak malček obdan s številnimi slikanicami, ki jih dobi ob različnih priložnostih pa tudi knjižnice so dostopne vsakomur, ki to želi. Torej ni vzroka, da našim otrokom ne bi približali knjige in jim tako dali možnosti za dober besednjak, dober jezikovni razvoj in tako dobre temelje za učinkovito sporazumevanje in učenje.



ŠE STARE METODE DELA?

Nada Hernja

Nova tehnologija brez dvoma olajša poslušanje. Polževi vsadki so nas že prepričali: omogočajo zaznavo zvoka in omogočijo razvoj poslušanja. To velja tudi za slušne aparate, ki jih zaradi zgodnjega odkritja in dobre diagnostike dobijo otroci zelo zgodaj. Polževi vsadki in slušni aparati omogočajo »naravno« poslušanje; poslušanje, ko odgledovanje ni več potrebno. Vsaj ne naučeno odgledovanje, odgledovanje, kot osnova komunikacije. Ko je lahko tudi odgledovanje »naravno«. Po potrebi. Motivaciji. Pozornosti. Zakaj je potem še vedno toliko nasvetov staršem, da morajo upoštevati otrokovo okvaro, mu govoriti p o č a s i, tako, da otrok lahko odgleduje?

Kakor da se strokovnjaki ne moremo odtrgati od »starih metod«. Te so seveda morale upoštevati takratne strokovne možnosti. Odgledovanje je pri razvoju govora gluhih in težje naglušnih bilo nujno potrebno, le s pomočjo odgledovanja so lahko spremljali pogovor.

Danes so strokovna izhodišča popolnoma drugačna. Poslušanje resnično lahko vzgojimo v otrokovo osebnost. Tega ne dosežemo z učenjem odgledovanja in ne z učenjem govora po predpisanem programu. Slušno - govorna vzgoja bi morala biti dobesedno:

najprej slušna in zato govorna.

Majhnega otroka s polževim vsadkom, ki se igra z avtomobilčkom in nas niti pogleda ne, ne bomo prekinili

v igri zato, da bi mu rekli: »To je avto!« Poglej me, da bom prepričana, da me slišiš!

Ne! Vključili se bomo v igro in jo govorno spremljali. Morda: »Joj, kako lep avto imaš! Všeč mi je, ker je rdeče barve.« Počakali bomo na njegov odziv, odgovor, pogled in nadaljevali z ozirom na njegovo reakcijo.

Ali damo staršem dovolj informacij o tem, kako naj izkoristijo vse možnosti za poslušanje in govor? Ali jim dovolj nazorno to pokažemo, ko pridejo k nam na »vaje«? Ali smo jih prepričali, da pripovedujejo pravljice, pesmice, - ne glede na to, da njihov otrok vsega ne razume? Tudi takrat, ko se nam zdi, da še nič ne razume! In da ne moremo čakati do takrat, ko bo vse razumel, ker bo že prepozno.

Jih znamo spomniti na to, da tudi mi nismo razumeli prvih pesmic, ki smo se jih učili? Da tudi nas niso učili izoliranih besed in da smo nešteto krat pomen nove besede razumeli iz vsebine?

Zakaj še prevečkrat uporabljamo poenostavljeno izražanje? Nas je strah, da nas otrok ne bo razumel? Saj mu lahko v tem primeru sporočilo še vedno poenostavimo! Verjetno so to le naši »stari vzorci«!

Morda bo kdo pripomnil: ampak vsi ne zmorejo. Nekateri imajo dodatne težave.

Da, za te otroke moramo iskati posebne poti.

Nova generacija uporabnikov pa so vendarle majhni otroci. Vsem moramo omogočiti vstop v svet jezika.

Da se ne bi dogajale zgodbe, kot jih je v nekem članku opisala Sussann Schmid-Giovannini: Če bi mi otrok pred 30 - 40 leti ob ogledu slik spontano rekel »čarovnica«, bi jaz veselo in zadovoljno rekla: »Ja, to je čarovnica!«

Ko pa sem pred nekaj meseci doživela pri neki terapeutki, ki je delala z 8-letnim otrokom, ki ima polžev vsadek od 2. leta starosti in terapijo ves ta čas ter nobene dodatne motnje, ko je ob ogledu slike rekel »čarovnica«, terapevtka pa le »da, čarovnica«, bi lahko zajokala.

Le prava bogata govorna ponudba in ne poenostavljen govor, lahko naše otroke usposobi za zelene poklice, za pogovor s slišječimi, za branje različne literature.

Pri besedi »čarovnica« bi jaz verjetno rekla: »Imaš prav. Ta sovražna ženska je takšna, kakor da bi bila čarovnica. Kaj misliš, ali lahko čara?«

Se lahko iskreno vprašamo, kako bi sami reagirali?

Potrudimo se! Otresimo se »starih navad«. Le bogata jezikovna ponudba lahko razvije vse otrokove sposobnosti. Otresti se moramo strahu, da bo preveč »jezika« otroku pretežko.

Z učenjem odgledovanja in pretirano artikuliranim govorom mu lahko le škodimo.

Dajemo dober zgled?

MAJHEN OTROK IN DRUŽINA

Irena Furjan Varžič

Že zelo majhni otroci so osebnosti. Zelo pogosto se razlikujejo od predstav in pričakovanj svojih staršev. Ob majhnem otroku se družina na celo vrsto različnih načinov sooča z vprašanjem socializacije.

Družina z majhnim otrokom poglobi stike s starimi starši in včasih tudi z drugimi člani izvornih družin. Nastajajo nove povezave med generacijami, ki so družini lahko v korist in vzpodbudo ali pa prinašajo s seboj različne težave.

Z vse dejavnejšim deležem otrok v družinskem življenju se tudi med člani ožje družine začnejo razvijati posebne vezi in utrjevati medsebojni odnosi. To daje ton in značaj celotnemu družinskemu življenju v tem obdobju.

Obredi okrog hranjenja, dogajanja v občutljivem času pred spanjem otroka, prvi nauki o tem, kako naj se vede zunaj družine, prve prepovedi in omejitve prinesejo v družino pomembne osnovne življenjske teme. To je čas, ko se družinsko dogajanje vrta okrog obvladovanja in omejevanja ugodja, popuščenja in prepovedovanja, avtoritete in meril za vedenje otroka zunaj družine. Družinski člani morajo v tem obdobju uskladiti svoje potrebe glede svojih zanimanj, dejavnosti, dela in sprostitev na način, ki je združljiv s težnjami in potrebami vseh drugih.

Primer naloge v tem obdobju razvoja družine, ki je videti

preprosta, a zajema celo vrsto pomembnih vsebin, je navajanje otroka na čistočo.

V večini družin hitro pozabijo, koliko časa, pozornosti in družinske energije so usmerjali v to, da je otrok postal čist. Obvladovanje osnovnih higienskih navad je v naši kulturi pač eden od pogojev, da nekdo postane samostojno socialno bitje. A ne samo to – prav pri tem učenju se vloge v družini zelo jasno in konkretno razporedijo. Izkaže se, kdo zahteva, kdo nagradi s pohvalo, kdo se mora potruditi, da si jo zasluži, ko mora svoje osebne, celo telesne potrebe prilagoditi socialnim merilom drugih. Neskončno ponavljanje in utrjevanje teh vlog in medsebojnih sporočil se vtisne v otrokovo pojmovanje sebe, drugih in sveta. S svojim trudom razveseli starše, ali pa se temu vedno znova upira. Z obvladovanjem telesnega ugodja v skladu s socialnimi pričakovanji drugih izgublja del neke identitete, da si zagotovi drugo, ki je napornejša, a bolj zrela. V družini se ob tem procesu razvijajo za vsa kasnejša obdobja pomembne teme: red, obvladovanje sebe, zadržanje nečesa zase, dajanje drugim, prilagajanje osebnih potreb okvirom širše skupine, varčnost... Ob tako prozaičnem dogajanju, kot je navajanje otroka na čistočo, se družina prvič in zares konkretno sooča z merili, ki se kasneje na mnogih različnih ravneh prevajajo iz simbolike otrokovega treninga v njegovo

najširšo socializacijo. Sprejemanje meril in zahtev širšega okolja ter vključevanje le-teh v svoj lastni vrednostni sistem zaposli v tem razvojnem obdobju celotno družino.

Komunikacijo kot eno osnovnih sposobnosti, potrebnih za življenje, mora vsak človek razviti že v zgodnjem otroškem obdobju. Za to dobi prve možnosti, spodbude in vzore v družini. Starši s svojimi besednim in nebesednim izražanjem prvi seznanijo otroka s pravili sporazumevanja, ki veljajo v neki širši kulturi. Ker je družina v zgodnjem obdobju zanj mesto najpomembnejših izkušenj, najbolj intenzivnega učenja in najmočnejšega čustvovanja, so od načina in vsebine komuniciranja v družini najbolj odvisne vse njegove kasnejše komunikacijske značilnosti.

So družine, v katerih se veliko govori in take, ki so skopih besed. V nekaterih družinah govorijo le o pomembnih stvareh, v drugih se prav tem izogibajo. Vsaka družina si določene stvari sporoča z molkom. So glasne in so tihe družine. So take, kjer govorijo vsi, in take, kjer za vse govori eden. Nekaterim v družini je dovoljeno izreči vse, drugi nima pravice do svojega glasu. V nekaterih družinah preklinjajo, v drugih se izražajo z duhovitimi prisposodobami. So družine, kjer vsi uživajo v besednih igrah, in take, kjer imajo stavki največ tri besede. V nekaterih

MAJHEN OTROK IN DRUŽINA

Irena Furjan Varžič

Že zelo majhni otroci so osebnosti. Zelo pogosto se razlikujejo od predstav in pričakovanj svojih staršev. Ob majhnem otroku se družina na celo vrsto različnih načinov sooča z vprašanjem socializacije.

Družina z majhnim otrokom poglobi stike s starimi starši in včasih tudi z drugimi člani izvornih družin. Nastajajo nove povezave med generacijami, ki so družini lahko v korist in vzpodbudo ali pa prinašajo s seboj različne težave.

Z vse dejavnejšim deležem otrok v družinskem življenju se tudi med člani ožje družine začnejo razvijati posebne vezi in utrjevati medsebojni odnosi. To daje ton in značaj celotnemu družinskemu življenju v tem obdobju.

Obredi okrog hranjenja, dogajanja v občutljivem času pred spanjem otroka, prvi nauki o tem, kako naj se vede zunaj družine, prve prepovedi in omejitve prinesejo v družino pomembne osnovne življenjske teme. To je čas, ko se družinsko dogajanje vrti okrog obvladovanja in omejevanja ugodja, popuščanja in prepovedovanja, avtoritete in meril za vedenje otroka zunaj družine. Družinski člani morajo v tem obdobju uskladiti svoje potrebe glede svojih zanimanj, dejavnosti, dela in sprostitve na način, ki je združljiv s težnjami in potrebami vseh drugih.

Primer naloge v tem obdobju razvoja družine, ki je videti

preprosta, a zajema celo vrsto pomembnih vsebin, je navajanje otroka na čistočo.

V večini družin hitro pozabijo, koliko časa, pozornosti in družinske energije so usmerjali v to, da je otrok postal čist. Obvladovanje osnovnih higienskih navad je v naši kulturi pač eden od pogojev, da nekdo postane samostojno socialno bitje. A ne samo to – prav pri tem učenju se vloge v družini zelo jasno in konkretno razporedijo. Izkaže se, kdo zahteva, kdo nagradi s pohvalo, kdo se mora potruditi, da si jo zasluži, ko mora svoje osebne, celo telesne potrebe prilagoditi socialnim merilom drugih. Neskončno ponavljanje in utrjevanje teh vlog in medsebojnih sporočil se vtisne v otrokovo pojmovanje sebe, drugih in sveta. S svojim trudom razveseli starše, ali pa se temu vedno znova upira. Z obvladovanjem telesnega ugodja v skladu s socialnimi pričakovanji drugih izgublja del neke identitete, da si zagotovi drugo, ki je napornejša, a bolj zrela. V družini se ob tem procesu razvijajo za vsa kasnejša obdobja pomembne teme: red, obvladovanje sebe, zadržanje nečesa zase, dajanje drugim, prilagajanje osebnih potreb okvirom širše skupine, varčnost... Ob tako prozaičnem dogajanju, kot je navajanje otroka na čistočo, se družina prvič in zares konkretno sooča z merili, ki se kasneje na mnogih različnih ravneh prevajajo iz simbolike otrokovega treninga v njegovo

najširšo socializacijo. Sprejemanje meril in zahtev širšega okolja ter vključevanje le-teh v svoj lastni vrednostni sistem zaposli v tem razvojnem obdobju celotno družino.

Komunikacijo kot eno osnovnih sposobnosti, potrebnih za življenje, mora vsak človek razviti že v zgodnjem otroškem obdobju. Za to dobi prve možnosti, spodbude in vzore v družini. Starši s svojimi besednim in nebesednim izražanjem prvi seznanijo otroka s pravili sporazumevanja, ki veljajo v neki širši kulturi. Ker je družina v zgodnjem obdobju zanj mesto najpomembnejših izkušenj, najbolj intenzivnega učenja in najmočnejšega čustvovanja, so od načina in vsebine komuniciranja v družini najbolj odvisne vse njegove kasnejše komunikacijske značilnosti.

So družine, v katerih se veliko govori in take, ki so skopih besed. V nekaterih družinah govorijo le o pomembnih stvareh, v drugih se prav tem izogibajo. Vsaka družina si določene stvari sporoča z molkom. So glasne in so tihe družine. So take, kjer govorijo vsi, in take, kjer za vse govori eden. Nekaterim v družini je dovoljeno izreči vse, drugi nima pravice do svojega glasu. V nekaterih družinah preklinjajo, v drugih se izražajo z duhovitimi prisposodobami. So družine, kjer vsi uživajo v besednih igrah, in take, kjer imajo stavki največ tri besede. V nekaterih

družinah se znajo poslušati, v nekaterih drug drugega niti ne slišijo.

Medsebojna sporočila so v mnogih družinah jasna, razumljiva in neposredna, v drugih prikrita, delna in posredna. V vsaki družini ni dovoljeno izražati vseh čustev. V nekaterih so nezaželeni izrazi veselja, v drugih ni dopustno izražati žalosti in jeze.

Družine se razlikujejo tudi po nebesedni komunikaciji, ki je ravno tako zgovorna in ima pogosto še močnejšo sporočilno vrednost kot besede. Ton izgovorjenih besed, pogled in mimika obraza, ki jih spremljata, povedo lahko še več, pa čeprav jih morda zunaj te družine ne bi nihče razumel. So družine, kjer si znajo pogledati v oči, in druge, kjer gledajo drug mimo drugega. V nekaterih gledajo v tla, v drugih begajo s pogledom. V določenih družinah medsebojna čustva izrazijo z dotikom – nežnim ali grobim, v drugih se med seboj sploh ne dotikajo in se telesne bližine na daleč izogibajo.

V družini se otrok začne učiti deliti svoj notranji svet z drugimi. Tu dobi prve izkušnje o tem, kaj pomeni z drugimi izmenjevati čustva, hotenja in razmišljanja. Prvi zgledi v izražanju in sporazumevanju, ki jih je otrok posredno deležen, je komunikacija med družinskimi člani. Neposredne izkušnje zbira iz stikov, ki jih domači navezujejo z njim. To, kako ga slišijo in se odzivajo nanj, mu posredno daje tudi predstavo o njegovi lastni vrednosti in o pomenu medsebojnih odnosov.

V družini se tudi zgodaj nauči prisluhniti samemu sebi in si biti pomemben – tudi to je odločilnega pomena za njegovo izražanje sebe in razvijanje odnosov z drugimi.

Tudi prva sporočila o dogajanju v okolju in prve podatke o svetu dobiva otrok prek družine. V njej tudi razvije osnovne sposobnosti, ki mu omogočajo vstopanje v širši zunanji prostor. Tu tudi pridobiva spretnosti, ki so mu potrebne za to, da se v tem prostoru čim bolj znajde. Družina je prvi posrednik pravil in norm, ki veljajo v neki družbi. Če je družina dobro vključena v družbo, če živi v skladu z njenimi osnovnimi vrednotami in se čuti kot dejaven del širšega prostora, si tudi otrok prizadeva postopoma vstopiti v svet zunaj družinskih meja. Če pa je socialno okolje, v katerem družina živi, družini tuje, nesprejemljivo, ali jo celo ogroža, se v njem tudi posamezen član družine ne počuti sprejetega. Ne trudi se vključiti v dogajanja okolja, ali pa živi z njim v napetosti, morda tudi v konfliktu.

Na otroka pa vpliva tudi slog družinskega življenja, ki se kaže tako v velikih in pomembnih dogajanjih, ki sestavljajo življenje družine, kot v podrobnostih njenega vsakodnevnega utripa. Življenjski slog družine je odvisen od vseh njenih članov, od prispevka in pomembnega deleža slehernega od njih. Tudi družinski slog potrjuje osnovno zakonitost dinamike družinskega sistema: delež vsakega vpliva na vse druge in je od njih obojesmerno

odvisen.¹

Kljub vedno večjemu znanju o vzgoji in razvoju otroka, ob vse večji osveščenosti staršev o tem, da sta za otrokovo zdravo osebnostno rast pomembna oba starša, se ta v vzgojo še vedno zelo različno vključujeta. Pojav je tako značilen, da lahko govorimo o očetovem oz. materinem vzgojnem slogu. Značilnosti očetovega in materinega vzgojnega sloga se odražajo v celotnem vzgojnem procesu in se ne izgubijo iz odnosa med starši in otrokom tudi tedaj, ko otrok odraste.

Razlika v vzgojnih slogih matere in očeta otroku ne škoduje, če se sloga le dopolnjujeta in sta komplementarna, torej če si ne nasprotujeta in se ne spodbijata. Prav to dopolnjevanje daje otroku še več možnosti, vzpodbud in vzorov, po katerih se oblikujejo njegove lastnosti, sposobnosti in izhodišča za pot v življenje. Zato sploh ni pomembno vprašanje ali je za otrokov razvoj bolj pomembna mati ali oče, temveč kako in zakaj je pomemben vsak od njiju.

Nekateri očetje skrbijo za otroka vsak dan ali v izjemnih okoliščinah, ko matere iz kakršnihkoli razlogov ne morejo opravljati takih opravil. To delo opravljajo očetje brez zapletov, učinkovito, otroku in sebi v zadovoljstvo, kar dokazuje, da biološke razlike med moškim in žensko pri tem niso pomembne. Bolj kakor biološki so pomembni sociokulturni dejavniki. Očetova skrb za otroka je

toliko obsežnejša, kolikor bolj je celotno socialno okolje, v katerem je živela družina, naklonjena dejavnemu očetovstvu. Kjer si oče in mati enakomerno delita gmotno skrb za družino in so tudi sicer njuni odnosi z okoljem dejavni, se tudi v vzgoji otrok dopolnjujeta in sodelujeta. Eden od drugega pa potrebujeta potrditev, spodbudo in oporo, da lahko spontano in zavestno gradita odnos z otrokom.

Mati se otroku v neposrednem stiku večkrat smehlja kakor oče. Otroka tolaži z ljubkovanjem in dotikanjem, oče pa mu ponavadi z igro in različnimi domislicami usmeri pozornost na kaj prijetnega. Mati otroka večkrat vzame v naročje, bodisi da ga neguje, hrani ali da ga ljubkuje, oče pa ga jemlje v naročje zato, da bi se z njim poigral. Pri interakciji med otrokom in očetom je bolj pomembna kakovost kakor količina stikov med njima. Na

to pa vpliva očetovo ravnanje z otrokom že od prvih dni dalje.

Številni majhni otroci imajo z očetom ali materjo zelo različne emocionalne izkušnje. Z očetom prežive kratek, a vznemirljiv in s čustvenim nabojem bogat čas, po navadi pred spanjem, z materjo pa dolge ure delne bližine, ko je mati sicer dosegljiva, a zaposlena s tisočimi opravili, ki nikakor ne razburkajo otrokovih čustev.

Že v prvih tednih oče otroka telesno in socialno bolj spodbuja, ga med igro spodbudno treplja in se z njim gibata po prostoru. Mati ga poskuša z rahlim ritmičnim dotikanjem in prijaznim dobrikanjem razvedriti, otroka bolj tolaži in pomirja. Oče vnaša v igro z otrokom več gibalnih in sploh telesnih prvin, mati več besednih. Že v prvih mesecih, ko oče otroka z a b a v a z g u g a n j e m , d v i g o v a n j e m , c e l o m e t a n j e m v z r a k , s e m a t i p o s v e č a b o l j p o u č n i m , v z t r a j n o

ponavljajočim se igram z didaktičnim namenom (»ku-ku«, »biba leze...«). Oče v igri bolj dejavno sodeluje, mati bolj opazuje. Oče v splošnem spodbuja akcijo pri igri, mati pa čustven odziv. Seveda pa potek in vsebino igre pomembno uravnava tudi otrokov odziv in njegova dejavnost.

Različni pristopi matere in očeta in drugačni stiki z otrokom, v otroku že zgodaj oblikujejo različno podobo o materi in očetu. Različna so tudi otrokova pričakovanja do očeta in matere kar sproži različno vedenje do enega ali drugega starša. Na to vedenje pa se starša spet vsak po svoje odzivata in krog izoblikovanih odnosov se že zelo zgodaj sklene.

Literatura:

¹ Tomori, M.: Knjiga o družini, EWO, Ljubljana, 1994.

² Žmuc-Tomori, M.: Klic po očetu, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1989.

INTEGRACIJA OTROK S POLŽEVIM VSADKOM – PRILAGODITVE PRI PODAJANJU SNOVI IN PREVERJANJU TER OCENJEVANJU ZNANJA

Alenka Werdonig

Učenci s PV, vključeni v redno osnovno šolo, sodijo v skupino gluhih in naglušnih učencev, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje izobraževalnih programov z dodatno strokovno pomočjo. S tem imajo tudi pravico do individualiziranega programa vzgoje in izobraževanja.

Učencu s polževim vsadkom je potrebno zagotoviti takšne možnosti izobraževanja, da

bodo posledice motnje oz. primanjkljaja čim manjše.

V Sloveniji je z letošnjim šolskim letom prestopila prag šole »generacija« prelingvalno gluhih otrok s PV, ki so PV dobili relativno zgodaj (do tretjega leta starosti). V primerjavi s prejšnjimi generacijami, ki so v šolo vstopale s še »svežimi« brazgotinami po operaciji, so imeli ti otroci kar nekaj časa,

da so razvili poslušanje in govor. Nekateri so to naredili tako dobro, da nas s svojim funkcioniranjem zavedejo in nanje več ne pomislimo kot na učence s težko okvaro sluha. Nekoliko nas na njihovo okvaro opozarja njihov, še nekoliko specifičen govor, verbalne informacije pa sprejemajo dovolj dobro, da spremljajo pouk, vsaj na videz, brez večjih težav.

toliko obsežnejša, kolikor bolj je celotno socialno okolje, v katerem je živel družina, naklonjena dejavnemu očetovstvu. Kjer si oče in mati enakomerno delita gmotno skrb za družino in so tudi sicer njuni odnosi z okoljem dejavni, se tudi v vzgoji otrok dopolnjujeta in sodelujeta. Eden od drugega pa potrebujeta potrditev, spodbudo in oporo, da lahko spontano in zavestno gradita odnos z otrokom.

Mati se otroku v neposrednem stiku večkrat smehlja kakor oče. Otroka tolaži z ljubkovanjem in dotikanjem, oče pa mu ponavadi z igro in različnimi domislicami usmeri pozornost na kaj prijetnega. Mati otroka večkrat vzame v naročje, bodisi da ga neguje, hrani ali da ga ljubkuje, oče pa ga jemlje v naročje zato, da bi se z njim poigral. Pri interakciji med otrokom in očetom je bolj pomembna kakovost kakor količina stikov med njima. Na

to pa vpliva očetovo ravnanje z otrokom že od prvih dni dalje.

Številni majhni otroci imajo z očetom ali materjo zelo različne emocionalne izkušnje. Z očetom prežive kratek, a vznemirljiv in s čustvenim nabojem bogat čas, po navadi pred spanjem, z materjo pa dolge ure delne bližine, ko je mati sicer dosegljiva, a zaposlena s tisočimi opravili, ki nikakor ne razburkajo otrokovih čustev.

Že v prvih tednih oče otroka telesno in socialno bolj spodbuja, ga med igro spodbudno treplja in se z njim giblje po prostoru. Mati ga poskuša z rahlim ritmičnim dotikanjem in prijaznim dobrikanjem razvedriti, otroka bolj tolaži in pomirja. Oče vnaša v igro z otrokom več gibalnih in sploh telesnih prvin, mati več besednih. Že v prvih mesecih, ko oče otroka z a b a v a z g u g a n j e m , d v i g o v a n j e m , c e l o m e t a n j e m v z r a k , s e m a t i p o s v e č a b o l j p o u č n i m , v z t r a j n o

ponavljajočim se igram z didaktičnim namenom («ku-ku», »biba leze...«). Oče v igri bolj dejavno sodeluje, mati bolj opazuje. Oče v splošnem spodbuja akcijo pri igri, mati pa čustven odziv. Seveda pa potek in vsebino igre pomembno uravnava tudi otrokov odziv in njegova dejavnost.

Različni pristopi matere in očeta in drugačni stiki z otrokom, v otroku že zgodaj oblikujejo različno podobo o materi in očetu. Različna so tudi otrokova pričakovanja do očeta in matere kar sproži različno vedenje do enega ali drugega starša. Na to vedenje pa se starša spet vsak po svoje odzivata in krog izoblikovanih odnosov se že zelo zgodaj sklene.

Literatura:

¹ Tomori, M.: Knjiga o družini, EWO, Ljubljana, 1994.

² Žmuc-Tomori, M.: Klic po očetu, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1989.

INTEGRACIJA OTROK S POLŽEVIM VSADKOM – PRILAGODITVE PRI PODAJANJU SNOVI IN PREVERJANJU TER OCENJEVANJU ZNANJA

Alenka Werdonig

Učenci s PV, vključeni v redno osnovno šolo, sodijo v skupino gluhih in naglušnih učencev, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje izobraževalnih programov z dodatno strokovno pomočjo. S tem imajo tudi pravico do individualiziranega programa vzgoje in izobraževanja.

Učencu s polževim vsadkom je potrebno zagotoviti takšne možnosti izobraževanja, da

bodo posledice motnje oz. primanjkljaja čim manjše.

V Sloveniji je z letošnjim šolskim letom prestopila prag šole »generacija« prelingvalno gluhih otrok s PV, ki so PV dobili relativno zgodaj (do tretjega leta starosti). V primerjavi s prejšnjimi generacijami, ki so v šolo vstopale s še »svežimi« brazgotinami po operaciji, so imeli ti otroci kar nekaj časa,

da so razvili poslušanje in govor. Nekateri so to naredili tako dobro, da nas s svojim funkcioniranjem zavedejo in nanje več ne pomislimo kot na učence s težko okvaro sluha. Nekoliko nas na njihovo okvaro opozarja njihov, še nekoliko specifičen govor, verbalne informacije pa sprejemajo dovolj dobro, da spremljajo pouk, vsaj na videz, brez večjih težav.

V tem članku bi rada opozorila, da ti otroci vendarle potrebujejo posebno pozornost in prilagoditve, kajti pri poslušanju nikakor niso enaki svojim vrstnikom.

Otroci s PV so kljub zgodnji operaciji svoje zgodnje obdobje življenja vendarle preživeli in se oblikovali brez poslušanja in brez auditivnih izkušenj. Njihov primarni kanal pridobivanja informacij in s tem učenja praviloma (še) ni sluh, temveč vid v kombinaciji s kinestetičnimi občutki. Zato za poslušanje potrebujejo več usmerjene pozornosti in koncentracije, kar pomeni, da se bodo ob slušno zahtevnih vsebinah, ki morda niti niso podprte z vizualnimi informacijami, utrudili bistveno hitreje kot njihovi vrstniki.

Nekatere vsebine pa jim bo zaradi narave motnje potrebno zmeraj prilagajati in individualizirati, kar velja tudi za postavljanje vzgojno-izobraževalnih ciljev pri teh vsebinah.

Tako bodimo zmeraj pozorni

na to, da učencu čimbolj olajšamo sprejem slušne informacije (prostor, kjer sedi, opozorilo, naj posluša, ustrezen ritem in tempo našega govora, kratka, jasna in enoznačna navodila,...) ne preskakujmo s teme na temo brez opozorila in preverjajmo ali učenec s PV še sledi razlagi in jo razume. Govorno zahtevne vsebine načrtujmo v prvih urah, ko je utrujenost manjša.

To velja tudi za glasbeno vzgojo, ki je lahko sprostitelj in veselje tudi za učenca s PV, vendar morajo biti njemu prilagojeni načini podajanja, vsebine, na katere se naj osredotoči in tudi cilji. Kljub temu pa moramo upoštevati, da sodelovanje pri pouku glasbene vzgoje učencu s PV predstavlja napor. Učenec s PV se ne bo zmož naučiti vseh besedil kot njegovi sošolci, morda tudi ne bo zmož peti, lahko pa pripeva, daje ritem, spoznava inštrumente,..

Nekatere težave pri glasbeni vzgoji, slovenskem jeziku, tujem jeziku so lahko

nepremostljive, ker gre za posledico motnje (npr. petje, pisanje nareka, poslušanje lekcije v tujem jeziku preko kasetofona,..) zato so izvzete tudi iz ocenjevanja.

Ker v Sloveniji PV vstavlja samo na eni strani, se otroci ne zmorejo orientirati s sluhom. Tako jih lahko zmede, kadar zvok prihaja iz nepričakovane smeri. Ta zmedenost pa zelo hitro povzroči tudi slabše razumevanje in upad pozornosti. Pomagamo tako, da učencu nakažemo s katere strani zvok prihaja oz. s katere strani ga naj pričakuje.

Ko poučujemo gluhega otroka, ki uspešno uporablja PV že od svojega drugega, tretjega leta starosti bomo praviloma imeli vtis, da otrok z lahkoto posluša in razume, kar mu govorimo. Toda – videz vara! Tudi ta učenec potrebuje prilagajanje pri podajanju snovi ter preverjanju in ocenjevanju znanja, sicer je kršena njegova pravica do enakih možnosti za izobraževanje.

GLASBENE DROBTINICE 4

Sergeja Grögl, Knjiga Otrokov ustvarjalne igre

Čez dan z ušesi zaznamo na tisoče zvokov in drugih dražljajev. Če hočemo otroku odkrivati glasbo, ga moramo učiti poslušati tisto, česar zaradi nepretrganih dražljajev ali v našem primeru neznanih dražljajev, ne dojemamo.

Poskrbimo za mirno okolje, da se otrok navadi prisluhniti določenim zvokom. Na ta način se uči uporabljati tisto, kar mu je najbolj potrebno, pa

ne samo v vsakdanu, ampak tudi pri glasbi: uho.

Otroška radovednost je neomejena. Otrok preizkuša vse, kar se odziva z zvoki. Kakšen užitek za otroka, da drži v roki nekaj, kar reglja ali rožlja; prav kmalu bo svojo zvočno spremljavo posnemal tudi z gibi telesa. Z veliko potrpežljivostjo skupaj z otrokom naredimo prva preprosta zvoneča glasbila.

Ropotulja:

Otrok lahko sam izbira pločevinke, škatlice ali plastenke in jih napolni z majhnimi trdnimi predmeti, kot so kamenčki, frnikule, steklene perle pa tudi fižol ali orehi. Ropotuljo lahko stresa, jo kotali po tleh ali vsebino pretrese iz ene posode v drugo. Ob spremljavi prave skladbe dobi prvi občutek za ritem, ko

ropotuljo v roki prilagaja glasbi.

Zveneče ogrlice:

Otrok naniza na vrstico zvončke, gumbke ali preluknjane zamaške. Vrvico mu zavežemo in otrok si lahko zvenečo ogrlico natakne okoli vratu. Plesoči »medved« ima seveda podobne ogrlice, obešene še na rokah in nogah in s pomočjo sluha lahko zvočno zazna vsak gib svojega telesa.

Lončene ogrlice:

Na primerno visoki vodoravni palici visijo različno veliki zvonci za rože, po katerih otrok trka s palico. Prej ali slej bo odkril, da veliki lonci drugače zvenijo kot majhni.

Bobnarije:

Vedro, škatla, lepenka, ali pločevinka – to so idealni bobni, pripravljeni, da tolčemo po njih s kuhalnicami ali z lesenimi palicami. Obenem se tak boben kar sam ponuja, da ga otrok pisano poslika s čopičem ali pa kar s prsti.

Raglja, strgalo:

Če drgnemo vžigalni škatli drugo ob drugo, povzročamo zanimiv zvok. Okrepimo ga tako, da nalepimo brusilni papir na leseni kocki. Najboljše strgalo pa je valovita pločevina ali tudi rebrasta plastika ali podobna lesena površina.

Če po valoviti ploskvi drgnemo z roko ali s paličico na različne načine, nastajajo najrazličnejši zvoki.

Brenkalo:

Čez plastično ali kartonsko škatlo napne otrok gumijaste trakove (gumice) in brenkalo je narejeno. Zvok hkrati čuti in sliši. Zadostuje že, da se rahlo dotakne strune, ki zveni. Prav presenečen bo, ko bo poskušal brenkati tudi po hrbtne strani glasbila, kjer so gumice napete čez gladko površino. Zvok bo kratek, odrezav in oster.



Kot sem napisala že na začetku, otroška domišljija res nima meja in če damo odrasli možnost svojemu otroku to domišljijo tudi do neke mere doživeti, bo otrok te izkušnje zapisal v sebi za zmeraj.

Najbrž se bomo včasih »udarili« po glavi in si rekli: »Pa kaj mi je bilo treba narediti ta boben!«

A ta isti trenutek se moramo zavedati, kaj vse pa je ob izdelavi

» tega bobna « otrok doživel. Sodeloval je pri organizaciji dela, izbral materiale, iskal orodja, se namučil z izdelovanjem, preizkušal ali izdelek deluje, ob delu komuniciral, poslušal zvoke, ki so se pri tem delu pojavljali in ne nazadnje zaigral na instrument, ki si ga je SAM naredil.

Z našo pomočjo bo spoznaval raznolikost zvokov, ki jih bo izvabljal iz instrumentov in zopet bo naredil korak naprej v razvoju poslušanja in mogoče bo tudi korak bližje k želji, da pa nekoč zaigra na prave instrumente.

PTIČJA HIŠICA

(igramo na strgalo)
Žiga žaga, žiga, žaga
en, dva, tri,
zdaj na delo se mudi.
Za našo malo ptičico
zgradili bomo hišico.

(igramo na tolkalce)
Pika, poka, pika, poka,
en, dva, tri,
ptičja hiška že stoji.
Poklicali bomo ptičico,
priletela bo na hišico.

(igramo na ropotuljo)
Šaka, taka, šaka, taka,
en, dva, tri,
prosa in sončnic dve pesti.
Natresli bomo v hišico
za našo malo ptičico.

Marta Zore,
Zbirka Zvonček

ropotuljo v roki prilagaja glasbi.

Zveneče ogrlice:

Otrok naniza na vrvico zvončke, gume ali preluknjane zamaške. Vrvico mu zavežemo in otrok si lahko zvenečo ogrlico natakne okoli vratu. Plesoči »medved« ima seveda podobne ogrlice, obešene še na rokah in nogah in s pomočjo sluha lahko zvočno zazna vsak gib svojega telesa.

Lončene ogrlice:

Na primerno visoki vodoravni palici visijo različno veliki zvonci za rože, po katerih otrok trka s palico. Prej ali slej bo odkril, da veliki lonci drugače zvenijo kot majhni.

Bobnarije:

Vedro, škatla, lepenka, ali pločevinka – to so idealni bobni, pripravljeni, da tolčemo po njih s kuhalicami ali z lesenimi palicami. Obenem se tak boben kar sam ponuja, da ga otrok pisano poslika s čopičem ali pa kar s prsti.

Raglja, strgalo:

Če drgnemo vžigalni škatli drugo ob drugo, povzročamo zanimiv zvok. Okrepimo ga tako, da nalepimo brusilni papir na leseni kocki. Najboljše strgalo pa je valovita pločevina ali tudi rebrasta plastika ali podobna lesena površina.

Če po valoviti ploskvi drgnemo z roko ali s paličico na različne načine, nastajajo najrazličnejši zvoki.

Brenkalo:

Čez plastično ali kartonsko škatlo napne otrok gumijaste trakove (gumice) in brenkalo je narejeno. Zvok hkrati čuti in sliši. Zadostuje že, da se rahlo dotakne strune, ki zveni. Prav presenečen bo, ko bo poskušal brenkati tudi po hrbtne strani glasbila, kjer so gumice napete čez gladko površino. Zvok bo kratek, odrezav in oster.

Kot sem napisala že na začetku, otroška domišljija res nima meja in če damo odrasli možnost svojemu otroku to domišljijo tudi do neke mere doživeti, bo otrok te izkušnje zapisal v sebi za zmeraj.

Najbrž se bomo včasih »udarili« po glavi in si rekli: »Pa kaj mi je bilo treba narediti ta boben!«

A ta isti trenutek se moramo zavedati, kaj vse pa je ob izdelavi

» tega bobna « otrok doživel. Sodeloval je pri organizaciji dela, izbiral materiale, iskal orodja, se namučil z izdelovanjem, preizkušal ali izdelek deluje, ob delu komuniciral, poslušal zvoke, ki so se pri tem delu pojavljali in ne nazadnje zaigral na instrument, ki si ga je SAM naredil.

Z našo pomočjo bo spoznaval raznolikost zvokov, ki jih bo izvabljal iz instrumentov in zopet bo naredil korak naprej v razvoju poslušanja in mogoče bo tudi korak bližje k želji, da pa nekoč zaigra na prave instrumente.



PTIČJA HIŠICA

(igramo na strgalo)
Žiga žaga, žiga, žaga
en, dva, tri,
zdaj na delo se mudi.
Za našo malo ptičico
zgradili bomo hišico.

(igramo na tolkalce)
Pika, poka, pika, poka,
en, dva, tri,
ptičja hiška že stoji.
Poklicali bomo ptičico,
piletela bo na hišico.

(igramo na ropotuljo)
Šaka, taka, šaka, taka,
en, dva, tri,
prosa in sončnic dve pesti.
Natresli bomo v hišico
za našo malo ptičico.

Marta Zore,
Zbirka Zvonček

UTRINKI, KI BODO OSTALI V SPOMINU

DOBILI SMO OBISK

Vid Žvan

Na tla 3. c razreda sta prvič v tem letu stopili dve deklici. Ti dve deklici ne slišita tako kot mi. Eni je ime Mojca, drugi pa Mihaela. Mojca je starejša in ima polžev vsadek. Mihaela je, kakor ste že ugotovili, mlajša in nosi slušni aparat. Ko sta prišli v razred, ju je bilo malo strah. Mojca je gluha že od malega. To se sliši čudno, a v šoli se učita normalno. Meni je bil obisk všeč. Upam, da se bomo še srečali.

GLUHEGA MORAŠ POSLUŠATI!

Medeja Marinič

Prišli so: gospa Nada Hernja, Mihaela, Mojca, njun oče in logoped. Gospa Nada je logopedinja, ki uči gluhe in naglušne otroke govorit. Mihaela je deklica, ki ima slušni aparat. Mojca je deklica, ki je gluha in ima polžev vsadek. Z njima je prišel oče, ki nam je marsikaj pokazal in povedal. Logoped pa nam je povedal in pokazal kako so včasih učili gluhe otroke. Obiska smo bili zelo veseli.

UTRINKI, KI BODO OSTALI V SPOMINU

Gregor Vajs

Mojca je gluha od rojstva in ima polžev vsadek, Mihaela pa je naglušna in ima slušni aparat. Obe hodita v normalno šolo kot normalni učenki. Postavili smo jim vprašanja in dobili veliko odgovorov. »Mini suvag« so uporabljali včasih, mi smo ga preizkusili. Dobili smo slušalke in bilo je kar malo glasno. Bilo je zelo zabavno. Škoda, da niste bili z nami v 3.c razredu.

Lina Šeligo

Oče in mama sta se težje

odločila, da bosta Mojco dala na operacijo polževega vsadka. Mojca in Mihaela sta zelo prijetni deklici. Zelo se mi je zdelo »fajn« in bili sta v redu za moje pojme.

Daša Rebernik

Mojca in Mihaela se nista bali vstopiti, imeli sta pa tremo. Vsi učenci 3.c smo se vsedli v krog. Spremljal jih je Mojčin in Mihaelin oče Janez. Ko so odšli, smo jim podarili darila. Vsi smo se imeli lepo in vsi smo poslušali, saj nas je zelo zanimalo.

Aleksej Černič

Ko so stopili v naš razred, so se vsi štirje gostje smejali. Mi smo jih napadli z vprašanji. Jaz sem Mojco vprašal: »Mojca, ali si že od rojstva gluha?« In je odgovorila DA.

Domen Koter

Najbolj pa mi je bil všeč aparat, reklo se mu je »MINI SUVAG«. Prišla je tudi učiteljica Nada Hernja. Povedala nam je zanimive stvari o gluhih in naglušnih.

Simon Krajnc

Zanimivo mi je bilo, ko sta nam Mihaela in Mojca pokazali svoj aparat. Mihaela nam je tudi pokazala abecedo s prsti.

OBISK

Taja Soldo

Dobili smo obisk: gospo Nado Hernja, očeta Janeza, Mojco, ki ima polžev vsadek in njeno sestro Mihaelo, ki je oglušela zvečer, ko ji je oče pripovedoval pravljico in ni več slišala. Naslednje

jutro so jo peljali k zdravniku. Zdravnik jim je povedal, da Mihaela ne sliši. Pozneje je dobila slušni aparat.

Mojca je že od rojstva gluha. Ko so starši izvedeli, da obstaja operacija za polžev vsadek, so se odločili, da bo Mojca odšla na to operacijo. Zanimivo pa je, da je Mojca šesta v Sloveniji, ki je dobila polžev vsadek.

Gospa Nada Hernja nam je tudi predstavila poklic surdopedagoginje. Gospa uči Mojco in Mihaelo govoriti.

Oče, Mojca in Mihaela so nam pokazali, kako različno slišita. Mojca in Mihaela sta izklopili aparata, oče je rekel besedo, sošolec pa jo je ponovil. Mojca in Mihaela nista slišali, ker sta izklopili aparata.

Maja Maver

Povedali so nam, da če sreča gluhega, ga moraš dobro poslušati. To sem si zapomnila. Pokazali so nam aparat, ki se mu reče »mini suvag«. Dala sem si ga na glavo, slišalo se je zelo glasno.

Prejšnji dan smo gledali televizijo. Učiteljica je dala čisto na tiho. Bilo mi je zelo grozno. Popoldan smo si ta film pogledali tako, da je bilo glasno.



KAKO IZBOLJŠAMO POZORNOST

(iz materialov klinike John Tracy), prevedla Alenka Werdonig

Iz svoje izkušnje vemo, da naše funkcioniranje ni vedno enako dobro ali slabo. Če bi svojo aktivnost primerjali z avtomobilskim motorjem, bi lahko rekli, da včasih funkcioniramo pri visokih obratih, včasih prav pri nizkih, večino časa pa nam »motor« teče vendarle ravno prav.

Takrat, kadar delujemo pri visokih obratih, smo težko pozorni, težko sedimo pri miru ali težko dokončamo delo, ki smo se ga lotili. Kadar je naš motor v nizkih obratih, se prav tako težko koncentriramo, sanjarimo, se prepustimo poležavanju. Takrat, ko smo pa ravno prav, je običajno lažje biti

pozoren, narediti svoje delo in se zabavati.

Tako je tudi z otroki, pri čemer imajo nekateri prav posebne težave pri tem, da imajo svoj motor v tistih pravih, delovnih obratih. Da bi jim pomagali pri vzbujanju in osredotočanju pozornosti, poskusite ustvariti ustrezne pogoje.

Tehnike za izboljšanje pozornosti in koncentracije

(Georgia de Gangi, 2000)

Prilagoditve v okolju:

- igrače in predmeti za delo naj bodo pospravljeni v dobro označenih zabojčkih;
- omejite število igrac, ki so otroku naenkrat dostopne;
- igrače menjajte pospravite in jih znova pokažite čez nekaj tednov, da bodo zopet zanimive;
- pri delu in igri uporabljajte omejene prostore, kot je indijanski šotor z mehko preprogo (pazite na možne alergije zaradi materialov);
- vzpodbujajte sedenje ob steni ali v kotu tako doma kot v šoli;
- prenosni kartonski zaslon je primeren zato, da ga otrok da na pisalno mizo in si tako zagotovi mirno, osredotočeno delo;
- v šoli naj uporablja mehko, ne drsečo podlago za sedenje na stolu, da se prepreči zdrsanje s stola;
- posadite ga zraven mirnega, organiziranega otroka, ki mu lahko nudi pozitivne zglede.

Rekreacija:

- predlagamo, da vključite otroka h karateju, gimnastiki, jahanju, ali drugim športom, kjer je veliko kontaktov;

- ob popoldnevih pojdite na igrišča in otroka vzpodbujajte pri zibanju in uporabi drugih igral;
- izogibajte se intenzivnemu gibanju po večerji, namesto tega vzpodbujajte počasno ritmično gibanje, npr. zibanje.

Slušni dražljaji:

- predvajajte Gregorijanske korale, Mozarta in glasbo z ženskimi vokali kot zvočno ozadje;
- nekateri otroci se dobro odzovejo na »New Age« glasbo ali sproščajočo glasbo z zvoki okolja (slapovi, ptičje petje);
- nekateri otroci morajo imeti zaščitne slušalke ali čepe, da se zmanjša hrup, ki jih moti;
- preproge v delu prostora ali celem prostoru lahko pomagajo zmanjšati dodatni hrup.

Vidni dražljaji:

- poudarite pomembne vizualne informacije z debelimi barvami ali naredite meje okoli vsebine, za katero želite, da se otrok osredotoči nanjo;
- predmete vedno hranite na istem mestu;

- v šoli naj bodo domače naloge vedno sistematično označene.

Premišljeno menjavanje vzpodbujajočih in pomirjujočih aktivnosti:

- ugotovite, v katerem obdobju dneva je otrok najbolj pozoren (večina ljudi je to zjutraj ali zvečer). Načrtujte aktivnosti, ki zahtevajo tišino in pozornost v tem času;
- nekateri otroci se morajo v času, ko so v vrtcu ali šoli, veliko gibati. Dajte otroku »delo«, npr. da pomaga prestavljati stolčke med aktivnostmi; s tem se lahko zelo organizira. Namesto naključnih, nesmiselnih gibov se otrok zaposli z usmerjenimi gib in aktivnostjo, ki ima cilj.

Praden začnete z miselnimi aktivnostmi, delajte 5 minut aktivnosti za organiziranje telesa. Nekaj idej:

- stiskanje igrac iz precej trde gume, ki jim ob stiskanju izskočijo nosek ali oči;
- punčka, ki se ji dajo odstraniti noge in roke, igranje s plastelinom;
- zakopavanje rok in nog v vrečo suhega fižola;
- malica z drobno hrustljivo

KAKO IZBOLJŠAMO POZORNOST

(iz materialov klinike John Tracy), prevedla Alenka Werdonig

Iz svoje izkušnje vemo, da naše funkcioniranje ni vedno enako dobro ali slabo. Če bi svojo aktivnost primerjali z avtomobilskim motorjem, bi lahko rekli, da včasih funkcioniramo pri visokih obratih, včasih prav pri nizkih, večino časa pa nam »motor« teče vendarle ravno prav.

Takrat, kadar delujemo pri visokih obratih, smo težko pozorni, težko sedimo pri miru ali težko dokončamo delo, ki smo se ga lotili. Kadar je naš motor v nizkih obratih, se prav tako težko koncentriramo, sanjarimo, se prepustimo poležavanju. Takrat, ko smo pa ravno prav, je običajno lažje biti

pozoren, narediti svoje delo in se zabavati.

Tako je tudi z otroki, pri čemer imajo nekateri prav posebne težave pri tem, da imajo svoj motor v tistih pravih, delovnih obratih. Da bi jim pomagali pri vzbujanju in osredotočanju pozornosti, poskusite ustvariti ustrezne pogoje.

Tehnike za izboljšanje pozornosti in koncentracije

(Georgia de Gangi, 2000)

Prilagoditve v okolju:

- igrače in predmeti za delo naj bodo pospravljeni v dobro označenih zabojčkih;
- omejite število igrač, ki so otroku naenkrat dostopne;
- igrače menjajte pospravite in jih znova pokažite čez nekaj tednov, da bodo zopet zanimive;
- pri delu in igri uporabljajte omejene prostore, kot je indijanski šotor z mehko preprogo (pazite na možne alergije zaradi materialov);
- vzpodbujajte sedenje ob steni ali v kotu tako doma kot v šoli;
- prenosni kartonski zaslon je primeren zato, da ga otrok da na pisalno mizo in si tako zagotovi mirno, osredotočeno delo;
- v šoli naj uporablja mehko, nedersečo podlago za sedenje na stolu, da se prepreči zdrsavanje s stola;
- posadite ga zraven mirnega, organiziranega otroka, ki mu lahko nudi pozitivne zglede.

Rekreacija:

- predlagamo, da vključite otroka h karateju, gimnastiki, jahanju, ali drugim športom, kjer je veliko kontaktov;

- ob popoldnevih pojdite na igrišča in otroka vzpodbujajte pri zibanju in uporabi drugih igral;
- izogibajte se intenzivnemu gibanju po večerji, namesto tega vzpodbujajte počasno ritmično gibanje, npr. zibanje.

Slušni dražljaji:

- predvajajte Gregorijanske korale, Mozarta in glasbo z ženskimi vokali kot zvočno ozadje;
- nekateri otroci se dobro odzovejo na »New Age« glasbo ali sproščajočo glasbo z zvoki okolja (slapovi, ptičje petje);
- nekateri otroci morajo imeti zaščitne slušalke ali čepe, da se zmanjša hrup, ki jih moti;
- preproge v delu prostora ali celem prostoru lahko pomagajo zmanjšati dodatni hrup.

Vidni dražljaji:

- poudarite pomembne vizualne informacije z debelimi barvami ali naredite meje okoli vsebine, za katero želite, da se otrok osredotoči nanjo;
- predmete vedno hranite na istem mestu;

- v šoli naj bodo domače naloge vedno sistematično označene.

Premišljeno menjavanje vzpodbujajočih in pomirjujočih aktivnosti:

- ugotovite, v katerem obdobju dneva je otrok najbolj pozoren (večina ljudi je to zjutraj ali zvečer). Načrtujte aktivnosti, ki zahtevajo tišino in pozornost v tem času;
- nekateri otroci se morajo v času, ko so v vrtcu ali šoli, veliko gibati. Dajte otroku »delo«, npr. da pomaga prestavljati stolčke med aktivnostmi; s tem se lahko zelo organizira. Namesto naključnih, nesmiselnih gibov se otrok zaposli z usmerjenimi gib in aktivnostjo, ki ima cilj.

Praden začnete z miselnimi aktivnostmi, delajte 5 minut aktivnosti za organiziranje telesa. Nekaj idej:

- stiskanje igračk iz precej trde gume, ki jim ob stiskanju izskočijo nosek ali oči;
- punčka, ki se ji dajo odstraniti noge in roke, igranje s plastelinom;
- zakopavanje rok in nog v vrečo suhega fižola;
- malica z drobno hrustljivo

hrano (trde prestice, riževi kolački, korenčkove paličice, narezana jabolka,...).

Miselne aktivnosti, ki so v pomoč otroku z motnjami pozornosti in koncentracije:

- učite ga, da si bo dajal navodila. Vsi imamo majhen «glasek v glavi», ki večino od nas vodi pri aktivnostih. Mnogi otroci z motnjami pozornosti in koncentracije ter hiperaktivnostjo pa tega ne znajo. Začnite s pripovedovanjem, kaj otrok dela, nato še njemu naročite, naj govori po posameznih korakih naloge.
- ugotovite, kakšen je otrokov osebni stil učenja in poskušajte učenje organizirati tako, da bo ta stil lahko največkrat uporabljal. Nekateri otroci dobro delajo, če so aktivnosti multisenzorne, drugi so bolj slušno (auditivno) ali vidno (vizualno) usmerjeni. Uporabite otrokove najboljše kanale za izboljšanje učenja;
- učite otroka vizualiziranja. To je zelo preprosto narediti pri motoričnih aktivnostih (predstavljaj si žogo, kako leti skozi zrak in nato pade v koš. Zdaj pa to naredi). Poskušajte pokazati otroku, kako bo končni izdelek neke aktivnosti izgledal, preden začnete delati

na spretnostih vizualiziranja: »To bova delala, zdaj ti bom pa pokazala, kako se to naredi!«;

- navodila dajajte na tak način, da jih bodo lahko sprejeli tudi tisti s kratko pozornostjo (npr. kratek ukaz);
- učite usmerjanja pozornosti in spretnosti organizacije. Uporabljajte fotografije, ki v sekvencah kažejo, kaj se bo zgodilo;
- narišite, kaj se naj bi zgodilo, če bodo navodila izvedena, kot je opisano;
- uporabljajte kljukice, ki jih dela starš ali učitelj na določenih točkah naloge. S tem ojačujete izvajanje po posameznih korakih. To lahko naredimo tako, da izdelamo tabelo različnih korakov v nalogi;
- kadar otrok dela prav, naj takoj dobi povratno informacijo. Prepogosto se oglasimo le takrat, kadar gre kaj narobe;
- v vsakdanjih aktivnostih učite otroka postopnosti:
- dajte mu preproste hišne opravke in ga ojačite s pohvalo, kljukicami na tabeli ali z veseljem ob tem, da je naloge naredil;
- uporabite slikovni prikaz dnevnih aktivnosti. Otroku lahko odključka aktivnost, ko

se zgodi ali pa pogleda na tablo, da vidi, kaj se bo zgodilo naslednje;

- otroku priskrbite igračke, ki imajo očitni začetek in konec (npr. zgradite iz kock tobogan, nato dajte na vrh kocko in kocka naj zdrsi dol);
- uporabljajte stalne rutine in pravila ter rituale. To je za otroke z motnjami pozornosti in koncentracije zelo pomembno, seveda pa tudi za druge otroke. Bolj kot je otrokovo življenje organizirano in predvidljivo, boljše je zanj. Starši lahko uvajajo fleksibilnost in spontanost v igralnih interakcijah ali majhnih variacijah znotraj rutin;
- npr. dajte otroku neko sporočilo najprej verbalno nato pa še, če je možno, v sliki;
- npr. uporabljajte koledarje, merilce časa in druge označbe, ki pomagajo otroku pričakovati začetek in konec aktivnosti, dogajanj,...

Za reševanje problemov, ki nam jih prinaša otrokova šibka pozornost in koncentracija, je veliko dobrih prijemov. Pri iskanju takih, ki bodo učinkoviti pri vašem otroku, pa vam lahko z nasveti pomagajo tudi specialni pedagogi in psihologi.

VERONIKA-UČENKA S POLŽKOVIM VSADKOM

Ankica Logar, učiteljica 4.r./9, OŠ Borisa Kidriča Kidričevo

Spomnim se deklice, ki je pred štirimi leti prestopila prag naše šole in razburkala mirne učiteljske vode ter ustaljen šolski vsakdan. Njen vstop v šolo je sprožil val učiteljskih razprav. Učitelji smo bili skeptični, kot je skeptičen vsak človek, ko se

srečuje z novostmi in izzivi v svojem življenju. V vsakem od nas je potekal notranji samogovor, iskanje odgovorov na vprašanja: Kako se bo to izteklo? Je vključitev gluhega otroka v našo šolo dobra odločitev? Kako bodo deklico

sprejeli ostali učenci? Bo deklica v tem šolskem okolju razvila pozitivno samopodobo? Kako naj delam z gluhim otrokom? Bom zmogel-la? Verjetno bi moji sodelavci dodali še kakšno vprašanje.

Pa vendar, gluha Veronika,

deklica s polževim vsadkom, je postala naša učenka. Dobila je razredničarko, gospo Mileno Lutarič, s katero je preživela prva tri leta šolanja. Med tem časom so polemike okrog deklice pojenjale, razredničarka je na pedagoških konferencah redno poročala o Veronikinem napredovanju in utrip šole se je vrnil v običajne smernice.

Počasi smo vsi učitelji, razen Veronikine razredničarke, nekako pozabili na deklico. Srečevali smo jo na hodniku in v takšnih bežnih srečanjih ni v ničemer odstopala od svojih vrstnikov. Našo pozornost je pritegnila v trenutkih, ko je potrkala na vrata zbornice in nam s svojimi neartikuliranimi glasovi poskusila kaj dopovedat, mi pa je velikokrat nismo razumeli. Takrat je v nas zopet prižgala iskrico negotovosti in strahu.

Z vsakim letom, ki ga je Veronika preživela na naši šoli smo, razen njene razredničarke, tudi ostali učitelji zaznali viden govorni napredek deklice. Prijetno nas je presenetila z recitacijami na kulturnih prireditvah, z nastopi v dramskih igrah in plesu.

Takrat me je prevzelo globoko spoštovanje do deklice, ki se tako zelo trudi biti podobna nam, sprejeti način naše komunikacije. In ob takšnih dogodkih sem pomislila tudi na vse tiste, ki deklici stojijo ob strani, jo spodbujajo in usmerjajo. S kančkom očesa sem pogledovala proti Veronikini razredničarki in jo tiho občudovala, da je zmogla to, česar sem se sama na vso moč bala. Kot pribito je bilo namreč dejstvo, da bo Veronika po prvih treh letih šolanja postala moja učenka. To je zame predstavljalo velik izziv. Iskreno priznam, da sem se spraševala tudi o svojih

sposobnostih. Odločila sem se, da se bom pred prevzemom Veronikinega razreda pripravila. Zato sem med poletnimi počitnicami prebrala vso literaturo s tega področja, ki mi jo je predala Veronikina učiteljica in jo je izdal Center za sluh in govor Maribor. Prav tako sem v razgovoru s tedanjo razredničarko gospo Mileno Lutarič pridobila podatke o delu z Veroniko, njeni vključenosti v razred, o odnosih med sošolci, metodah in oblikah dela z deklico.

Septembra se je zgodilo!

Veronika je postala moja učenka, jaz njena učiteljica. Mesec september je bil prelomnica v Veronikinem življenju, življenju njene družine in mojem. Vsi smo se ga nekako bali in do njega gojili pričakovanja.

Prve dni kar nisem vedela, kako naj govorim z Veroniko, velikokrat me ni razumela in takrat je sramežljivo umikala pogled, kot da se boji, da mi ni ustregla. Tudi jaz sem velikokrat strmo buljila vanjo, dokler ni zamahnila z roko in rekla: «Vseeno!» V takšnih trenutkih so naju velikokrat rešili ostali učenci, včasih je pomagalo moje likovno izživiljanje po tabli, zopet drugič sem igrala spretnega pantomimika in spoznala, da moja obrazna mimika učence zelo zabava in je dokaj zgovorna. Vse te tehnike uporabljam v kombinaciji ves čas pouka in nekatere na oko niso najbolj prijetne, sprožijo pa val smeha. In, ker je smeh pol zdravja, je tudi prav tako!

Največje ovire premagujeva pri urah slovenščine, naravoslovja in družbe, torej povsod tam, kjer je raba jezika ključnega pomena za razumevanje. Za pomoč pri r a z u m e v a n j u v s e b i n

obravnavanih predmetov poprosim Veronikine starše, našo defektologinjo Matejo Hliš in tudi gospo Diano s centra za sluh in govor, ki se oglasi v šoli vsak četrtek. Enostavno jih prosim, da Veroniki še enkrat poskusijo približati na novo obravnavane pojme ali jih ponoviti in preveriti stopnjo njihovega razumevanja. Vsem skupaj nekako uspeva, levji delež pa je na Veronikinih ramenih.

Pri samem usvajanju učnih vsebin po predmetih smo se torej ujeli in premagali ovire, a kaj kmalu se je postavilo vprašanje, kako Veronikino usvojeno znanje ustno in pisno oceniti s številčno oceno. Bolj od ustnega preverjanja me je skrbelo pisno preverjanje znanja, kjer učence navajamo in od njih seveda zahtevamo samostojnost, natančno upoštevanje navodil in zbranost.

Na začetku kar nisem vedela, kako naj se lotim teh težav. Nato pa sem zadevo rešila tako, da Veroniki sestavljam preizkuse znanj samo zanjo, ob tem upoštevam standarde znanj zapisane v UN, pri sestavljanju preizkusov sem pozorna predvsem na to, da bo preizkus zagotavljal enako kvaliteto znanja v primerjavi s kvaliteto znanja Veronikinih sošolcev. Preprosto, Veroniki sestavim vsebinsko in ciljno enako zahtevne naloge, le na drugačen, njej bližji način z uporabo:

- slikovnega materiala;
- razpoložljivih besed, med katerimi izbira in jih tako priključuje v spomin;
- konkretnih pripomočkov (predmeti, snovi), ki jih lahko tipa in
- besediščem v okvirjih njenih jezikovnih

deklica s polževim vsadkom, je postala naša učenka. Dobila je razredničarko, gospo Mileno Lutarič, s katero je preživela prva tri leta šolanja. Med tem časom so polemike okrog deklice pojenjale, razredničarka je na pedagoških konferencah redno poročala o Veronikinem napredovanju in utrip šole se je vrnil v običajne smernice.

Počasi smo vsi učitelji, razen Veronikine razredničarke, nekako pozabili na deklico. Srečevali smo jo na hodniku in v takšnih bežnih srečanjih ni v ničemer odstopala od svojih vrstnikov. Našo pozornost je pritegnila v trenutkih, ko je potrkala na vrata zbornice in nam s svojimi neartikuliranimi glasovi poskusila kaj dopovedati, mi pa je velikokrat nismo razumeli. Takrat je v nas zopet prižgala iskrico negotovosti in strahu.

Z vsakim letom, ki ga je Veronika preživela na naši šoli smo, razen njene razredničarke, tudi ostali učitelji zaznali viden govorni napredek deklice. Prijetno nas je presenetila z recitacijami na kulturnih prireditvah, z nastopi v dramskih igrah in plesu.

Takrat me je prevzelo globoko spoštovanje do deklice, ki se tako zelo trudi biti podobna nam, sprejeti način naše komunikacije. In ob takšnih dogodkih sem pomislila tudi na vse tiste, ki deklici stojijo ob strani, jo spodbujajo in usmerjajo. S kančkom očesa sem pogledovala proti Veronikini razredničarki in jo tiho občudovala, da je zmogla to, česar sem se sama na vso moč bala. Kot pribito je bilo namreč dejstvo, da bo Veronika po prvih treh letih šolanja postala moja učenka. To je zame predstavljalo velik izziv. Iskreno priznam, da sem se spraševala tudi o svojih

sposobnostih. Odločila sem se, da se bom pred prevzemom Veronikinega razreda pripravila. Zato sem med poletnimi počitnicami prebrala vso literaturo s tega področja, ki mi jo je predala Veronikina učiteljica in jo je izdal Center za sluh in govor Maribor. Prav tako sem v razgovoru s tedanjo razredničarko gospo Mileno Lutarič pridobila podatke o delu z Veroniko, njeni vključenosti v razred, o odnosih med sošolci, metodah in oblikah dela z deklico.

Septembra se je zgodilo!

Veronika je postala moja učenka, jaz njena učiteljica. Mesec september je bil prelomnica v Veronikinem življenju, življenju njene družine in mojem. Vsi smo se ga nekako bali in do njega gojili pričakovanja.

Prve dni kar nisem vedela, kako naj govorim z Veroniko, velikokrat me ni razumela in takrat je sramežljivo umikala pogled, kot da se boji, da mi ni ustregla. Tudi jaz sem velikokrat strmo buljila vanjo, dokler ni zamahnila z roko in rekla: «Vseeno!» V takšnih trenutkih so naju velikokrat rešili ostali učenci, včasih je pomagalo moje likovno izživljanje po tabli, zopet drugič sem igrala spretnega pantomimika in spoznala, da moja obrazna mimika učence zelo zabava in je dokaj zgovorna. Vse te tehnike uporabljam v kombinaciji ves čas pouka in nekatere na oko niso najbolj prijetne, sprožijo pa val smeha. In, ker je smeh pol zdravja, je tudi prav tako!

Največje ovire premagujeva pri urah slovenščine, naravoslovja in družbe, torej povsod tam, kjer je raba jezika ključnega pomena za razumevanje. Za pomoč pri r a z u m e v a n j u v s e b i n

obravnavanih predmetov poprosim Veronikine starše, našo defektologinjo Matejo Hliš in tudi gospo Diano s centra za sluh in govor, ki se oglasi v šoli vsak četrtek. Enostavno jih prosim, da Veroniki še enkrat poskusijo približati na novo obravnavane pojme ali jih ponoviti in preveriti stopnjo njihovega razumevanja. Vsem skupaj nekako uspeva, levji delež pa je na Veronikinih ramenih.

Pri samem usvajanju učnih vsebin po predmetih smo se torej ujeli in premagali ovire, a kaj kmalu se je postavilo vprašanje, kako Veronikino usvojeno znanje ustno in pisno oceniti s številčno oceno. Bolj od ustnega preverjanja me je skrbelo pisno preverjanje znanja, kjer učence navajamo in od njih seveda zahtevamo samostojnost, natančno upoštevanje navodil in zbranost.

Na začetku kar nisem vedela, kako naj se lotim teh težav. Nato pa sem zadevo rešila tako, da Veroniki sestavljam preizkuse znanj samo zanjo, ob tem upoštevam standarde znanj zapisane v UN, pri sestavljanju preizkusov sem pozorna predvsem na to, da bo preizkus zagotavljal enako kvaliteto znanja v primerjavi s kvaliteto znanja Veronikinih sošolcev. Preprosto, Veroniki sestavim vsebinsko in ciljno enako zahtevne naloge, le na drugačen, njej bližji način z uporabo:

- slikovnega materiala;
- razpoložljivih besed, med katerimi izbira in jih tako priključuje v spomin;
- konkretnih pripomočkov (predmeti, snovi), ki jih lahko tipa in
- besediščem v okvirjih njenih jezikovnih

zmožnosti.

Ob pisanju preizkusa znanja ves čas preverjam tudi, če je Veronika razumela navodilo in samo nalogo. Vse omenjene prilagoditve pa sem jasno interpretirala v individualiziranem programu po posameznih predmetih.

Veronika se je na takšno obliko dela navadila, njene ocene so lepe, deklica je hitro dojemljiva in zelo vztrajna. Ob vseh prizadevanjih Veronike in nas, ki z njo delamo, pa moram

izpostaviti njene sošolce, ki jo sprejemajo kot sebi enako, jo bodrijo, so ji zmeraj pripravljeni priskočiti na pomoč, se zavedajo njenega trdega dela in ga spoštujejo ter se skupaj z njo veselijo vsakega uspeha. Veronika in cel naš razred skupaj rastemo, se učimo drug od drugega in bogatimo našega duha. Med učenci je čutiti spoštovanje do vsakega posameznika kljub njegovim primanjkljajem na določenih področjih. Zavedamo se, da je

vsak za nekaj dober, a skupaj smo popolni.

Kot razredničarka sem vesela, da sem imela priložnost poučevati v tem razredu, učence, ki so mi, že obupano v iskanju smisla porušenih vrednot družbe, vlili novih moči in voljo za nadaljnje pedagoško delo. Svoje pisanje zaokrožujem z mislijo: »Nič ni bolj neenakega kot enaka obravnava neenakih.«

Vsak izmed nas je zaklad in vsak lahko nekemu nekaj podarimo! So moji učenci ogromno!!

MOJA SOŠOLKA IN PRIJATELJICA

Obiskujem četrty razred devetletne šole, katerega obiskuje 11 otrok. Na prvi pogled smo vsi enaki, vendar je med nami sošolka, ki je drugačna. Je gluha.

Z Veroniko sva prijateljici že s pleničk, saj smo družinski prijatelji. Veronika je leto in dan starejša od mene. Njena mamica

je zaman čakala na prvo besedo »mama«. Takrat so prišli do spoznanja, da je gluha. Njena družina je prehodila pot, ki je bila zanje in Veroniko težja, kot pri nas. Za vsako Veronikino izgovorjeno besedo stoji veliko truda staršev, pedagogov, kakor tudi Veronikinega truda in trde volje.

Z Veroniko v našem razredu smo spoznali, da so na svetu drugačni ljudje, ki se kljub drugačnosti trudijo biti nam enaki.

Veroniki rada pomagam pri šolskih nalogah. Imam jo zelo rada takšno kot je.

Sošolka in prijateljica Jana Predikaka

KOMUNIKACIJSKI NESPORAZUM

Irena Furjan Varžič

Ko govorimo z otrokom, ki se še ne zna dobro govorno izraziti, velikokrat naletimo na komunikacijski nesporazum. Otrok nam želi povedati, kaj se mu je zgodilo, kaj je videl ali kako se počuti, mi pa ga ne razumemo. Zaradi tega so lahko nesrečni, žalostni in razočarani, ali pa se celo jezijo in se počutijo neuspešne. Nekateri odrasli takrat zaigrajo, da so otroka razumeli, a jih ti hitro »preberejo« in ugotovijo, da se za njihovim kimanjem in nasmeškom skrivna nerazumevanje in pretvarjanje. To pa jih lahko še bolj prizadene

in jih odvrne od tega, da bi jim še kdaj hoteli kaj povedati. Komunikacijski nesporazumom se moramo znati izogniti. Še posebej je pomembno, da je otrok razumljen doma, v domačem okolju, pa tudi v vrtcu ali šoli. Ko ne vemo, kaj nam otrok govori, ko ga ne razumemo, lahko uporabimo nekatere načine, ki jih svetuje Renata Rade v svoji knjigi Poticanje ranog govorno-jezičnog razvoja (Zagreb 2003), kar lahko prevedemo Vzodbujanje zgodnjega govorno-jezikovnega razvoja. Ti napotki bodo otroku

omogočili pozitivno doživljanje sebe kot sogovornika, mu dali občutek sprejetosti, občutek, da ga poslušamo in se želimo z njim pogovarjati.

Ti napotki so:

- Pazljivo poslušajte, kaj vam otrok govori. Ne prekinjajte ga.
- Če se otrok ne more ustaviti pri svojem pripovedovanju vam nerazumljivih besed, pustite vsa opravila in ga glejte v oči, pri tem pa poskušajte razumeti vsaj najosnovnejše.
- Ko otrok zaključi svoje pripovedovanje, ga vprašajte:

»Kje...? Kdo...? Kaj...? Kako...?«

- Otroku ne branite uporabljati naravnih gest (kazanje smeri, oponašanje nekega dela, živali...); uporabljajo jih vsi otroci, še posebej, kadar so razburjeni...
- Skupaj z otrokom poskušajte jezikovno izoblikovati dogodek z enostavnimi stavki. Na primer: »Zunaj je muca? Muca je lovila miš? Ni je ulovila? Miš je pobegnila? V luknjo? Ne? Pod drva! Bravo

miš! Ti si bil zunaj? Ti si vse to videl?«

- Če pride do večjih nesporazumov, bodite velikodušni in prevzemite odgovornost za to nase. Otroku recite: »Danes pa nisem pazljiva. Moja ušesa danes slabo poslušajo. Jutri bo boljše.«
- Poskušajte z otrokom narisati nekaj v zvezi z dogodkom, ki ga je tako razburil. To mu bo pomagalo, da bo nakopičena čustva do konca izrazil.

- Na koncu, ko se je otrok že umiril, mu pomagajte, da bo lahko isti dogodek z enostavnimi besedami opisal še ostalim v družini.

Z upoštevanjem teh navodil boste dosegli, da vam bo otrok z veseljem in pogosto pripovedoval, kaj se mu je zgodilo. In ne samo to. Zahvaljujoč vaši pozornosti in pomoči bo tako govorno napredoval.

NOVICE



13. in 14. januarja 2005 je bila v Belfastu konferenca za starše, učitelje in terapevte, ki jo je organizirala firma Cochlear s temami:

- pogoji za uspešno integracijo
- strokovni pristop v zgodnjih letih
- preusmerjanje otrokovega vedenja
- predšolski otroci in igra
- poslušanje v hrupu
- spremljanje koristnosti uporabe slušnega aparata.

Konference se je iz Maribora udeležila Alenka Werdonig.



Od 26. do 28. septembra 2005 bo v Unitobler/Bern/Švica Kongres švicarske specialne pedagogike z naslovom: Specialna pedagogika za vse? Informacije: www.szh/kongress



V Avstriji je zveza naglušnih protestirala proti prevladi znakovnega jezika. Ocenjujejo, da je njihova pravica do glasovnega govora v nevarnosti. Predsednik Zveze Hans Neuhold navaja mnoge primere, s katerimi dokazuje, da je v zavesti politikov in javnosti le zahteva zveze gluhih po znakovnem jeziku in ne potreba naglušnih po slušni podpori.



Od 17. do 20. julija 2005 bo v Maastrichtu/Nizozemska Mednarodni kongres o izobraževanju gluhih
I n f o r m a c i j e :
www.ICED2005.org



15. in 16. oktobra 2005 bo v Hannovru simpozij v čast prof. Lehnhardt u naslovom »Prvih 20 let kohlearnega implanta v Hannovru.«



Povezovanje staršev
Na srečanju 20. novembra 2004 so starši otrok s PV iz Centra za sluh in govor Maribor izrazili potrebo po boljši organiziranosti staršev.

Na naslednjem sestanku so se dogovorili, da oblikujejo odbor staršev in imenovali štiri, ki bodo predstavljali različne starostne skupine otrok.



Prvi nemški dnevi kohlearnega implanta so bili 4. junija 2005. Različne prireditve so potekale po vsej Nemčiji.



»Kje...? Kdo...? Kaj...? Kako...?«

- Otroku ne branite uporabljati naravnih gest (kazanje smeri, oponašanje nekega dela, živali...); uporabljajo jih vsi otroci, še posebej, kadar so razburjeni...
- Skupaj z otrokom poskušajte jezikovno izoblikovati dogodek z enostavnimi stavki. Na primer: »Zunaj je muca? Muca je lovila miš? Ni je ulovila? Miš je pobegnila? V luknjo? Ne? Pod drva! Bravo

miš! Ti si bil zunaj? Ti si vse to videl?«

- Če pride do večjih nesporazumov, bodite velikodušni in prevzemite odgovornost za to nase. Otroku recite: »Danes pa nisem pazljiva. Moja ušesa danes slabo poslušajo. Jutri bo boljše.«
- Poskušajte z otrokom narisati nekaj v zvezi z dogodkom, ki ga je tako razburil. To mu bo pomagalo, da bo nakopičena čustva do konca izrazil.

- Na koncu, ko se je otrok že umiril, mu pomagajte, da bo lahko isti dogodek z enostavnimi besedami opisal še ostalim v družini.

Z upoštevanjem teh navodil boste dosegli, da vam bo otrok z veseljem in pogosto pripovedoval, kaj se mu je zgodilo. In ne samo to. Zahvaljujoč vaši pozornosti in pomoči bo tako govorno napredoval.

NOVICE



13. in 14. januarja 2005 je bila v Belfastu konferenca za starše, učitelje in terapevte, ki jo je organizirala firma Cochlear s temami:

- pogoji za uspešno integracijo
- strokovni pristop v zgodnjih letih
- preusmerjanje otrokovega vedenja
- predšolski otroci in igra
- poslušanje v hrupu
- spremljanje koristnosti uporabe slušnega aparata.

Konference se je iz Maribora udeležila Alenka Werdonig.



Od 26. do 28. septembra 2005 bo v Unitobler/Bern/Švica Kongres švicarske specialne pedagogike z naslovom: Specialna pedagogika za vse? Informacije: www.szh/kongress



V Avstriji je zveza naglušnih protestirala proti prevladi znakovnega jezika. Ocenjujejo, da je njihova pravica do glasovnega govora v nevarnosti. Predsednik Zveze Hans Neuhold navaja mnoge primere, s katerimi dokazuje, da je v zavesti politikov in javnosti le zahteva zveze gluhih po znakovnem jeziku in ne potreba naglušnih po slušni podpori.



Od 17. do 20. julija 2005 bo v Maastrichtu/Nizozemska Mednarodni kongres o izobraževanju gluhih
I n f o r m a c i j e :
www.ICED2005.org



15. in 16. oktobra 2005 bo v Hannovru simpozij v čast prof. Lehnhardt u naslovom »Prvih 20 let kohlearnega implanta v Hannovru.«



Povezovanje staršev

Na srečanju 20. novembra 2004 so starši otrok s PV iz Centra za sluh in govor Maribor izrazili potrebo po boljši organiziranosti staršev.

Na naslednjem sestanku so se dogovorili, da oblikujejo odbor staršev in imenovali štiri, ki bodo predstavljali različne starostne skupine otrok.



Prvi nemšku dnevi kohlearnega implanta so bili 4. junija 2005. Različne prireditve so potekale po vsej Nemčiji.



LONDON

Mojca Mihelič

V nedeljo, 17.4., smo se dobili z Lidijo, Anjo, Jano, Darinko, Jurijem, Silvom in Stanko pred šolo na dvorišču. Potem smo se peljali z avtomobili na letališče Graz v Avstriji. Na letališču smo čakali letalo Ryanair. Prvič sem se peljala z letalom, priznam, da me je bilo sprva strah. Leteli smo približno 2 uri do Anglije. Skozi okna na letalu sem videla Francijo, Rokavski preliv, občutki so bili neverjetno vznemirljivi... Pristali smo na letališču Stansted, ki je oddaljeno do središča 56 km.

Čakali smo na prtljago in potem šli na avtobus. Na poti v London smo opazovali polja rumene oljne repice in vso pokrajino.

Predmestje je bilo polno odpadkov. V mestu pa je bilo čisto. Opazovala sem ljudi, tam sem videla veliko črncev in muslimank. Prevezle so

galerijo oz. v Trafalgar square. Nato smo si šli ogledat Big Ben, reko Temzo, London Eye in Buckinghamsko palačo. Zanimivi so bili predvsem stražniki pred kraljevsko palačo,

ki so korakali kot roboti. Opazovali smo stražnika na konju, ljudi,... Na poti do hotela smo šli nazaj skozi dva parka HYDE PARK in KENSINGTON GARDENS.

Tukaj je bil včasih gozd, kjer so kraljevali volkovi, medvedi,...

Bil je ograjen in kraljevska družina ga je uporabljala za lov. HYDE PARK in KENSINGTON GARDENS imata jezero; del v HYDE PARKU se imenuje Serpentine, del KENSINGTON GARDENS pa Long Water. V parku so bili ležalniki, lepa drevesa, polno veveric,...

Nazadnje so učiteljice počivale na

klopi, midve z Anjo pa sva sedeli pod drevesom, kjer je bila prijetna senca. Proti večeru smo se še odpravili v nakupovalno središče, ki je na Oxford Street.

Pozno zvečer smo se vrnili v hotel.

Morali smo

me mogočne stavbe, hoteli, vozniki na levi strani avtomobilov. Do hotela smo hodili dolgo.

Spali smo v hotelu BLAKEMORE, kjer je bila soba v redu. Naslednje jutro smo šli raziskovat London.

Tisti dan je bil sončen. Velika sreča, če to doživiš v Londonu!

Videli smo veliko različnih znamenitosti, v živo sem videla kip Amorja s puščico.

Celi dan smo hodili naokrog. Počivali smo pred nacionalno

zgodaj zjutraj vstati, da ne bi zamudili avtobusa. Takrat je deževalo, eno uro in pol smo šli peš s prtljago do avtobusne postaje.

Dopoldne smo imeli let v Graz. Prav prijetno je bilo spet sedeti v letalu. Na letališče v Avstriji smo srečno prispeli, čakal nas je kombi, odpeljali smo se domov. Bilo je nepozabno, na žalost je vse prehitro minilo zato še vedno ne morem verjeti, da sem bila tam.

SESTAVI PRAVLJICO!

MIŠKA IMA
RDEČ
TULIPAN.



MIŠKA
PRAVI:
»ROŽA JE
ŽEJNA!«



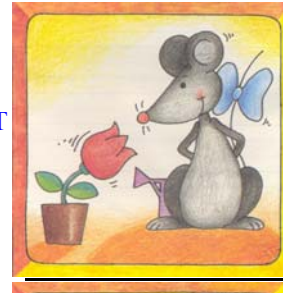
PRINESE
ZALIVALKO
POLNO
VODE.



MIŠKA
ZALIVA
TULIPAN.



TULIPAN
NAGNE CVET
K MIŠKI.



TULIPAN
POŠKROPI
MIŠKO.

